

У К Р А Ї Н С Ь К А Л І Т Е Р А Т У Р А

Юрій
Дольд-Михайлик

У ЧОРНИХ ЛИЦАРІВ

*Пригодницький
роман*

Харків
«Фоліо»
2013

ЧАСТИНА ПЕРША

НЕСПОДІВАНИЙ ГІСТЬ

Дзвоник був настирливий і довгий.

Іншого часу начальник відділу І-Ц, оберст Бертгольд, напевно схопився б з дивана, на якому лежав, і кинувся б до телефону. А цього разу він навіть не поворухнувся. Як і раніше, Бертгольд лежав, заплющивши очі, і можна було подумати, що він спить.

Ад'ютант оберста гауптман Кокенмюллер вже кілька разів стукав у двері кабінету, не дочекавшись дозволу ввійти, навіть трохи відхилив їх, але, побачивши оберста на дивані з заплющеними очима, тихенько причинив їх, щоб не порушувати відпочинку свого шефа.

Гауптман знав, що його начальник, оберст Бертгольд, минулої ночі не спав. Тільки під ранок, після дзвоника з Берліна, він дозволив собі трохи відпочити. Ад'ютант не був присутній при розмові Бертгольда по телефону. Але, побачивши виструнчену постать оберста й почувши його шанобливе звертання до співрозмовника, він навшпиньки вийшов з кабінету, правда, не зовсім щільно причинивши двері. Навіть уривків фраз, які чув гауптман, було досить, щоб зрозуміти, що оберст розмовляв з Гімmlером і що розмова ця була для нього несподіваною, але приємною.

Після такої розмови Бертгольд міг дозволити собі полежати якісь півгодини на самоті зі своїми думками! Його діяльність у цій лісистій — і тому особливо небезпечній для армії фюрера — Білорусії верховне командування оцінює дуже високо, і Гімmlер зовсім недвозначно натякнув, що йому, Бертгольдові, готують нове, ширше поле діяльності.

У такому випадку можна навіть порушити звичайний розпис дня, щоб лишитися зі своїми думками і трохи по-

мріяти. Віллі Бертгольд, власне, не був мрійником. Межа прагнень і бажань для нього, кадрового офіцера німецької розвідки, якій він віддав усе своє життя, завжди ототожнювалася з поступовим, але неухильним просуванням по службі і зі зростанням добробуту його невеличкої сім'ї. Але сьогоднішня розмова трохи розбурхала фантазію Бертгольда. Ще б пак! Перед ним відкривається можливість залишити цю непривітну країну. Oberst ніколи і ні за яких умов не наважився б подавати рапорт з проханням перевести його кудись в інше місце. Це зіпсувало б репутацію офіцера, який думає тільки про виконання наказів командування і зовсім не дбає про себе особисто. Але тепер, коли сам Гімлер...

Телефонний дзвоник перервав ці приємні думки.

«Хто б це так рано?» — майнуло в голові Бертгольда, і в ту ж мить він почув тихенький, але настирливий стукіт у двері кабінету.

— Зайдіть! — не розплющуючи очей, кинув oberst.

— З штабу дванадцятої дивізії вам дзвонять вже втретє, — тихо промовив Кокенмюллер.

— Що сталося? — Бертгольд з-під напівзаплющених повік глянув на виструнченого ад'ютанта і не міг не відзначити про себе, що безсонна ніч майже не позначилася на гауптманові: його ріденьке волосся, як завжди, було зализане, щоки чисто виголені і великі безбарвні очі не виказували ніякої втоми.

— Минулого вечора до нас перебіг російський офіцер. У штабі дванадцятої дивізії він відмовився давати будь-які свідчення, настирливо вимагаючи, щоб його відправили безпосередньо до вас, гер oberst!

— До мене?

— Так! Він назвав не лише вашу посаду і прізвище, а навіть ім'я.

— Що-о? — Бертгольд здивовано знизав плечима і підвівся.

— Справді, дивно! — погодився Кокенмюллер. — Звідки російський офіцер міг знати ваше прізвище?..

— І тим більше ім'я!

— У всякому разі я наслідуюсь радити: будьте обережні, гер oberst! Адже не виключена можливість, що цього офіцера підіслано з метою замаху на вас...

— Ви перебільшуєте значення моєї персони, гер гауптман! Замах на мене, рядового офіцера...

— Але, гер оберст... — спробував заперечити ад'ютант.

— Це було б виправдано, коли б ішлося про командира корпусу чи армії, — не слухаючи його, продовжував Бертгольд.

— Гер оберст має зважити, — запопадливо зауважив Кокенмюллер, — що йдеться не про рядового офіцера, а про офіцера, який має честь бути особистим другом Гімлера. А для більшовиків цього вже досить.

— Ви гадаєте?

— Певен!

— А яке розпорядження ви дали в штаб дивізії?

— Від вашого імені я наказав документи перебіжчика доставити нам, а його самого затримати до розпорядження.

— Цілком слушно! Документи прибули?

— Так.

— Дайте сюди!

Кокенмюллер швидко вийшов з кабінету і за хвилину повернувся, пропустивши поперед себе товстого, невисокого на зріст обер-фельдфебеля.

— Наказано передати у власні руки, гер оберст! — чітко відрапортував обер-фельдфебель, простягаючи великого пакета.

Постать обер-фельдфебеля зникла за дверима кабінету. Бертгольд акуратно надрізав конверт і обережно витяг з нього надіслані документи: велику топографічну карту району воєнних дій і військову книжку.

Кинувши погляд на карту, оберст мовчки передав її ад'ютантові. Приколовши карту кнопками до невеличкого столика, Кокенмюллер витяг із шухляди лупу і низько схилився над картою, шукаючи якихось таємничих позначок. Він так заглибився у вивчення карти, що навіть здригнувся, почувши голос Бертгольда.

— А чи не здається вам, що обличчя цього перебіжчика не типове для росіянина?

Кокенмюллер підійшов і з-за спини свого шефа глянув на фотографію.

— Ко-ма-роф... — по складах прочитав він і знову перевів погляд на фото. — Так, гер оберст, обличчя європей-

ця, я б навіть сказав, — арійця. Зверніть увагу на цей високий лоб, прямий, з горбинкою ніс.

— З'єднайтеся з оперативним відділом штабу і передайте, хай перебіжчика привезуть сюди.

Відкинувшись на спинку крісла, Бертгольд знову заплющив очі, намагаючись поновити в пам'яті кожен фразу сьогоднішньої розмови з Гімлером. Але приємний мрійливий настрій вже не повертався. Можливо, зосередитися заважає різкий голос Кокенмюллера, що долинає з суміжної кімнати. Щось він довго не може з'єднатися з оперативним відділом! А потім цей перебіжчик! Дуже дивно, що він наполягає на побаченні саме з ним. Втім, зараз все з'ясується.

Оберст знову розгортає книжечку і пильно вдивляється в фото людини, яку зараз приведуть до нього. Цікаве обличчя! У кого це він бачив такий маленький, щільно стиснутий рот?

— Наказ виконано, гер оберст! — ще з порога доповів Кокенмюллер.

Взявши один із стільців, гауптман поставив його посеред кімнати.

— Коли ви запросите його сісти сюди, тут, у кріслі, біля стола, сидітиму я. — Кокенмюллер примружив повіки і кілька разів перевів погляд зі стільця на крісло. — Отже, між вами і перебіжчиком буде людина, завжди готова захистити вас.

Гауптман розстебнув кобуру пістолета і перевірів готовність зброї.

— О, я гадаю, що до цього не дійде. Проте...

Почувши кроки в суміжній кімнаті, Кокенмюллер відкрив двері. На порозі з'явився заступник начальника охорони штабу.

— Гер оберст, ваш наказ доставити російського перебіжчика виконано.

— Введіть його сюди.

— З охороною?

— Охорона хай лишиться за дверима. Його, звісно, обеззброєно?

— Так точно.

Обер-лейтенант зник за дверима і за хвилину пропустив до кабінету середнього на зріст юнака, років двадцяти-двадцяти двох, у формі лейтенанта Радянської армії.

Бертгольд перевів швидкий погляд з обличчя прибулого на посвідчення, що лежало на столі. Так, безперечно, перед ним оригінал, з якого зроблено фотознімок. От тільки волосся зачесане не назад, як на фото. Тепер його рівною рисою розділяв проділ. Від цього риси худорлявого засмаглого обличчя здаються ще виразніше окресленими. Особливо ніс і маленький рот, з вузькими, щільно стиснутими смужечками вуст.

— Доброго ранку, гер оберст, — привітався чистою німецькою мовою юнак і чітко клацнув закаблуками.

Якусь хвилину панувала мовчанка. З-під примружених вій Бертгольд пильно вдивлявся в обличчя прибулого, немов обмацував поглядом кожну його рису. Перебіжчик спокійно витримав цей погляд. Бертгольдові здалося, що в його великих світло-карих очах майнула посмішка.

— Доброго ранку, гер Комаров! — нарешті відповів оберст. — Сьогодні вночі ви перейшли від росіян до нас і домагалися побачення зі мною?

— Так точно! Сьогодні вдосвіта я перейшов лінію фронту і домагався аудієнції у оберста Бертгольда.

— Ви знаєте його особисто? — запитав оберст, кинувши застережливий погляд на ад'ютанта.

— Так, я знаю вас особисто.

— Звідки? — Бертгольд навіть не намагався приховати свого здивування. — І чому ви хотіли говорити саме зі мною?

Перебіжчик зробив крок уперед. Кокенмюллер весь напружився. Рука його дужче стиснула ручку пістолета.

— Я хочу попросити дозволу сісти. Гер гауптман може не турбуватись, адже він добре знає, що у мене зброї немає, — посміхнувся перебіжчик.

— Сідайте! — Бертгольд вказав на стілець посеред кімнати.

Сівши, юнак повагом почав відгвинчувати підбора у чоботі. Кокенмюллер про всяк випадок витяг з кобури пістолет і поклав його на коліна. Хтозна, що може містити в собі ота маленька металева коробочка, яку витяг із закаблука перебіжчик. Але юнак вже відкрив коробочку, і гауптман полегшено зітхнув, бачачи, як він витрушує на долоню якісь папірці.

— Передайте, будь ласка, оберстові, — попросив перебіжчик, звертаючись до Кокенмюллера.

Ад'ютант узяв папірці і на витягнутій долоні поніс їх до стола свого шефа, не зводячы настороженого погляду із загадкового росіянина. Але той байдуже оглядав кабінет, і Кокенмюллер остаточно заспокоївся. Тим більше що його увагу привернули дивні зміни, що відбувалися у виразі обличчя шефа.

— Що таке? — скрикнув Бертгольд.

— Так точно! — ледь помітна радісна посмішка промайнула на устах перебіжчика. — Маю честь відрекомендуватися, гер оберст: Генріх фон Гольдринг!

Юнак схопився з місця і виструнчився.

— Але як? Звідки? — оберст рвучко відсунув крісло і теж підвівся.

— Я зараз поясню, але мені хотілося б поговорити з вами віч-на-віч...

— О, звичайно... — зустрівши застережливий погляд свого ад'ютанта, оберст спинився. — Гауптман Кокенмюллер — мій ад'ютант, і при ньому ви можете говорити все, що хотіли б сказати мені... До речі, ви палите? Прошу!

Оберст підсунув коробку з сигарами на край стола. Юнак мовчки вклонився. Відкусивши кінчик сигари і припаливши її від запальнички, ввічливо піднесеної Кокенмюллером, він кілька разів глибоко затягнувся.

— Пробачте, довго не палив!

— О, не поспішайте, — гостинно запросив Бертгольд.

— Я надто довго чекав на зустріч з вами, гер оберст, щоб відкладати цю розмову бодай на мить... За документами, з якими, я бачу, ви вже ознайомилися, я Комаров, Антон Степанович, лейтенант Радянської армії... Ні, ні, це не фальшивка! Мені власноручно вручили це посвідчення в штабі з'єднання, хоча насправді я Генріх фон Гольдринг. Син відомого вам барона Зигфріда фон Гольдринга, який раніше мав честь бути з вами, гер оберст, в дуже близьких дружніх взаєминах.

Очі юнака вп'ялися в широке обличчя оберста.

Бертгольд не в силі був приховати своєї схвильованості. Навіть ад'ютант, забувши про обережність, машинально зняв руку з кобури і всім корпусом подався трохи наперед, немов боявся пропустити бодай одне слово з цієї не зовсім звичайної розмови.

ЗМІСТ

ЧАСТИНА ПЕРША

Несподіваний гість	3
Перші неприємності і перші доручення	19
Події в Підгірному	30
Пастка Кубіса	35
Альбом майора Шульца	42
Роздуми біля вікна вагона	55
Мадемуазель Моніка робить поступку	63
Особою Гольдринга цікавиться гестапо	79
Майор Міллер прагне подружитися з Гольдрингом	97
Рибалки і рибки	124
На грані смерті	141
Моніка їде до Бонвіля	166

ЧАСТИНА ДРУГА

Таємниця Проклятої долини	175
Тяжкі дні генерала Еверса	183
Ворог і друг ідуть по сліду	195
Побачення біля гірського озера	209
Міллер одержує премію	220
Генріх виконує вирок	232
Заручини, схожі на похорон	251
Друзі зустрічаються знов	271
Поїздка на Атлантичний вал	307
Далекі відгуки великих подій	329

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

Тоненькі ниточки великого клубка	350
Перед новими завданнями	367
Відверті розмови	387
Нові друзі, нові вороги	398
Генріх стає дипломатом	409
Відплата	430
Кубіс дбає про майбутнє	448
Весілля і смерть	479
У Лемке виникають підозри	491
Тривожні події квітневого дня	511
Епілог	535